

Se 'n va á seguir monuments
 y á olorar la farigola
 y á forjar mals pensaments.
 Apa, donchs, joves atents
 ique li sab greu anar sóla!

Copia fot. de A. Esplugas.

¡TABOÚ!

..... se había dispersado toda la gente y un niño de cuatro ó cinco años quedó llorando en el cruce de dos calles. Dirigióse á el un esbirro y desde el caballo descargóle un sablazo en la cabeza, luego otro y le derribó ensañándose en él despiadadamente; los tajos caían sobre la pobre criatura por docenas y las mujeres gritaban.

Corriendo un caballero que hizo valer su nacionalidad alemana, llamado Pundsack, se interpuso entre el verdugo y su víctima, constituyéndose en protector de ésta.

(Páginas de historia contemporánea, per un historiador anónim).

Y diguem'ho d' una vegada. Ni el *caballero* 's deya Pundsack, ni era de nacionalitat alemana; es espanyol y ben espanyol.

Lo que hi há, es que la idea noble y generosa d' arrancar una víctima de las urpas d' aquella fera ab uniforme, —empresa exposadísima á tractarse d' un miser súbdit espanyol— va donarli la inspiració repentina del cambi de nacionalitat.

Al efecte, no tinguè que fer més que posar á contribució quatre ¡*Mein Gut!* recullits entre las barcassas del moll, bastardejar la llengua propia, ab xapurraig extranger y com per encant quedá amansida la fiera uniformada, caigué lo bras infanticida y s' envayná 'l sabre tacat ab sanch de innocent... ¡Oh felis *tabou!* ¡Quant present prometo tenirte en las salvatjadas que vindrán fins que la descomposició lenta d' aquesta nació desventurada arrivi al *consumatum est!*

*
*
*

Perque, figurinse per un moment, que en la incalificable salvatjada de referencia lo suposat Pundsack, mogut per son generós impuls, arriba á interposarse entre 'ls estira cordetas de 'n Portas y lo nen atropellat, parlant en catalá ó castellá y anomenantse Serra, Roca ó... Gutierrez.

No li arrendo la ganancia. Del primer Deu te quart, lo cossach meridional li hauria ventat cop de sabre deixantli lo cervell al descubert. Aixó, sense perjudici de plantarli 'l caball á sobre, de trasladarlo al *quartelillo* mal ferit y després de curat, transmetrel devant de un consell de guerra convicte de *agresión á la fuerza pública*, ab los anys de presiri que per classificació li corresponguesin. Va dir qu' era alemany y... *tabou!*

Lo mameluch modern, allá en lo fons de sa estúpida mollera, al sentir paraulas extrangeras y un nom dur á l' orella, no pogué menys de paralisar la acció. Li semblaria que 'l mon li queya á sobre; que darrera aquell ser sobrenatural voleya-ba l' aligot de la bandera alemana; que un exèrcit d' hulans 's preparava á menjarse los espanyols á dotzenas... ¡Qui sab si va vèurer la intervenció extrangera dependint del tall del seu xarrasco y, ell la bestia uniformada, l' autómata que mata si li diuhen mata, compregué á pesar de sas curtas llums, que no tenia instruccions per desencadenar una guerra y arronsá las espatllas y mal de son

grat, s' allunyá com la hiena sorpresa, sense acabar de rematar á son terrible enemich... ¡de quatre ó cinch anys! ¡Ah, la forsa del *tabou!*...

Y allavors, fou quan l' extranger mixtícat, pogué retirar del camp de batalla lo cós de la infelissa criatura, salvada per una ditxosa inspiració, de morir en mitj d' un carrer céntrich de una nació civilisada, á mans d' un *benemérit*, d' un agent de l' autoritat constituída, d' una columna de l' ordre social, en plena pau, sense intimacions previas, y esgarriada segurament de 'l brassos d' una mare desolada.

*
*
*

Ja saben, donchs, mos lectors quin es l' invulnerable *tabou*.

Quan las potas de las columnas del ordre social 's posin en moviment. Quan las legions de 'ls *Bonapartes* que cobran de las timbas y bordells 's despleguin en ala. Quan las trancas del llicenciats de presiri ó de 'ls escapats de la torca amenassin al poble honrat. Quan els Portas escalfin els ferros ruhents ó amaneixin el casco infernal, l' únich remey, la salvació darrera, es apelar al *tabou*.

Vergonyafa 'l dirho, pero es aixís.

Si 's recordan del *Chantreau*, xapurrejín en é; serán francesos. Vajín al Moll, aprenguin uns després ab *God dem* y amparinse de la bandera británica. Diguin que son russos, alemanys, fins xinos si volen, pero no diguin que son espanyols. Llen-sin aquesta nacionalitat al mitj del carrer, ja que no serveix més que per que 'ls hi escalfin las costellas ó 'ls hi trenquin el cap. Avergonyeix l' haver'ho de dir, pero es lo cert. Qualsevol tros de bandera abriga més las espatllas que la nostra. Qualsevol nacionalitat pot servir de *tabou*, mentres la espanyola serveix de *tabou*.

Tot lo més que pot passar, es que 'ls agents de l' desordre duptin y 'ls portin al consulat per certificar la nacionalitat que vostés s' atribuheixen.

Pero en aquest cás y tot, ¡qui sab si un consul misericordiós, devant de la brutalitat de 'ls cossachs indigenas no 'ls farà la caritat d' allargarlos un tros de bandera per cubrir las deficiencias de la propia!...

Aixó, fins lo dia que 'ls guardians de l' desordre ja no respectarán *tabous*. Y allavors, atropellant indistintament á nacionals y extrangers, vindrán las reclamaciones diplomáticas y la necessaria intervenció extrangera.

A lo qual, té d' arrivars hi per tots camins.

¡Y quan més aviat millor!

Encara que no sigui més que, perque 's llicencihin de una vegada 'ls Portas, las fieras ab uniforme, 'ls *Napoleons* de garito y bordell y 'ls que gastan *tranca* per tot dia.

RAMON BERENGUER

LA CAYGUDA!

(Confessions d'una «corrida»)

XIV

(CONTINUACIÓ)

Segur ja de que adormit
lo matrimoni, estaria
vaig cometre la osadía
de fugir de sota 'l llit.

Y á las palpentas, callant
hasta la respiració
vaig surtir cap al saló
assentantme en un *diván*.

Ma primera providencia
al fugir de sota 'l llit,
fou posarme lo vestit
en aras de la decencia,
puig ma premura fou tal
quan al cau vaig amagarme,
que ni menos vaig cuidarme
de si anava... al natural.

Ja vestit, vaig mirar l' hora
á la llum d' un tros de ciri ..
y... ¡qué llarch fou mon martiri!
¡Eran las dotze á la vora!

Després, caminant ab compte,
vareig anarme orientant
y com lo pis no era gran
vaig trobar la porta prompte...

Lo meu intent era obrir,
pendre la clau de la escala
y un cop fora del pis ¡ala!
cap' al carrer y á *vivir*!

Mes, aquet plan d' evasió
quedá del tot defraudat,
al no veure en cap forat
las claus de l' habitació.

Quin xasco, redeu!... Per poch
no 'm fereixo ab l' enrabiada:
La porta estava tancada
sens véures las claus en lloch.

¡Quin problema y quin fracás!
Per sort, al rumiá una estona
vaig pensar que la minyona
'm treuria del mal pas.

Pero,— ¿Y si aquesta xicota
qu' ara deu está adormida
al sentirte, xísela ó crida
y s' exalta y alborota?...

No hi ha més. Tan ets perdut
si 't quedas fins ser de día,
com si ara se 't descubria...

Després de tot sent astut,
fingint qu' ets l' amo y que vols
las claus per un cas urgent,
potsé 'n surtis felisment...
¡Mal per mal, siguém resolts!

Vaig buscé 'l quarto ahont dormía
la *criolla*, y apagant
lo llum, vaig entrar palpant
servintme sos ronchs de guía.

De prompte, posí la má
sobre una pell satinada
y la veu de la criada
va exclamar baixet; —Qué hi ha?

—Soch jo, vaig di ab veu confosa
—Ay, senyoret!.. Avuy sí
que no 'l feya pas per' qui!...
¿Y la senyora?...

—Reposa!
—Donchs, aprofiti la estona
no fos cas que 's despertés—
(Y vareig sentirme prés
pe 'ls brassos de la minyona)

Resultat; que ab la creencia
de qu' era jo 'l «senyoret»
va concedirme un ratet
de la més sabrosa audiencia

Y jo ¡es clar! vaig accedir
puig no tinch lo cor de ferro,
y lluny de desfer son erro
¡ab mon deber vaig cumplir!

Diguem'ho tot. La criada
—si be tot passá en la fosca—
no va semblarme gens tosca,
ni 'm semblá gens mal formada.

A més; aquell *quid pro quo*
vingué com l' anell al dit,
per trobar d' aquella nit
un xich de compensació!

¡Ah Enrich y Mercé babaus,
m' haveu punxat bona estona
donchs, jo us punxo la minyona
y 'm revenjo y faig las paus!

No sé quan temps va durar
nostra amorosa expansió,
mes al fi, ab resolució
per las claus vaig preguntar;
—Noya ...¿las claus de la porta?
—vaig dir disfressant la veu—
—Las tinch sota 'l coixí meu,
va contestar

—Donchsas porta...
—Y ara senyoret?... ¿perqué?
—Per que las vull y es precís,
puig tinch de sortir del pis
ans que surti 'l sol...
—Donchs be...

Tinguilas

—Gracias, *salero*
Y ara pots tombart'hi ¡ala!
té un petó!

—La de la escala
la trobará al paraygüero

Vaig sortir del dormitori
descals com un malfactor
vaig passá al recibidor
y sense fer rebombori,
prenguí la clau del carrer
que penjava del mirall
vaig obrir y .. escala avall
fugint com un trapacer!

Quan me vegí á l' ayre lliure
va aixamplarse lo meu pit...
¡Verge Santa, quina nit!
¡No sempre fou cas de riure!

Ja eran finits mos apuros!
S' havia de celebrar,
y vaig anarme á entaular
al *Imperial*, de dos duros.

M. RIUSECH.

(SEGUIRÁ)

En lo número 659, comensará á publicarse la xamosa descripció titulada

EVA AL NATURAL

(curs de *geografia* femenina) original del aixerit poeta M. Riusech

SETMANA SANTA

R Duran
1906

Alsa amigo Joanet.. Tu si que segueixes la costum!
—Si, don Llibori. La Tuyas y jo, may fem falta.
La roba de pontifical y 'l brotet de llorer. ¿Per
qué serviria, donchs, la diada?

—Vinch á suplicarli, marquesa, la seva pre-
sencia en la taula *petitoria* del Pi. Los pobres li
agrairán y jo li pagaré quan la Iglesia 'ns perme-
(c) Ministerio de Cultura-2006— Ara no mes me la miro... volateixo

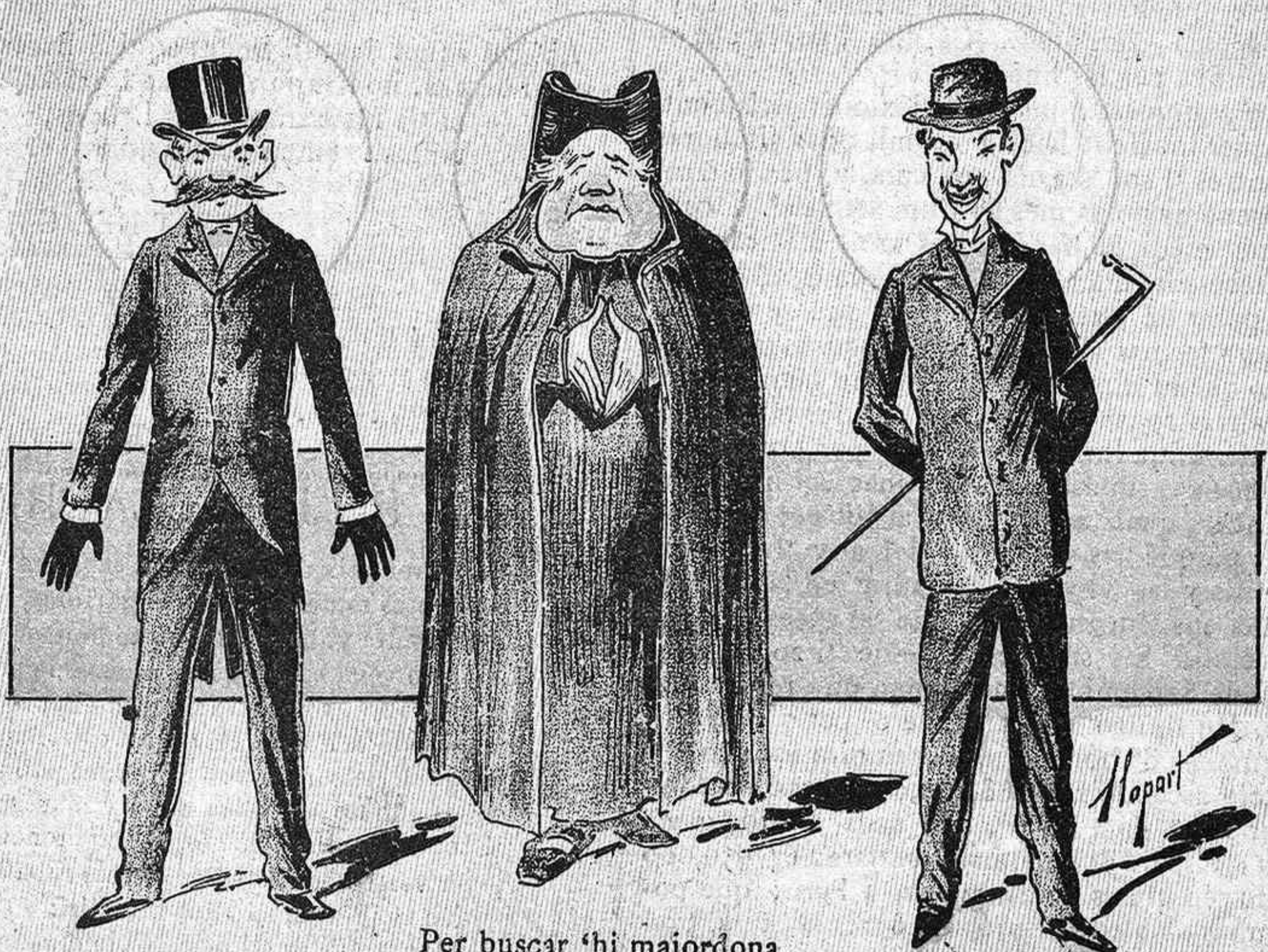

— La Congregació m' ha dat
l'encàrrech d' está á la taula
¡Veyám si també aquest any
trobarem pessetas falsas!

¿PERQUE HAN LAS ESTACIONES?

Per véurehi els candeleros Per ferhi algun portamonedas Per que la pessiguin.
que hi ha portat

Per que l' hi vegi el marqués. Per buscar 'hi majordona. Per aprofitar las empentas.

Hopart

“Un gran descobriment económic”

Lo gran Franklin que á sa sabiduria hi agregava una *bonhomie* tant acabada y perfecta fins á ferli dir que «Si 'ls pillos sabéssin lo ventatjós qu' es ser home de bé, farian bondat per pilleria,» escrigué pera edificació de la Humanitat lo llibre que té per títol «*Art de ferse rich*» que no passarà may de moda y será sempre lo llibre consultor de las conciencias en totas edats y epocas.

D' ell extractem, per original y adequat á las circumstancias dutas per lo conflicte del gas y la electricitat, lo capítol que dú com á lema l' epígrafe d' aquest article. Diu aixís:

«Trovantme l' altra nit de tertulia en certa casa ahont s' hi feya la proba dels nous aparatos inventats per los Srs. Quinquet y Companyia (que son 'ls *quinqués* d' are,) tots 'ls presents admiravan la intensitat y fixesa de la llum; més la qüestió principal era saber si proporcionalment ab lo gasto d' oli dels antichs llums de ganxo, llumets y llumaneras, resultava alguna economia.

Resolguent estudiarho, quedá pendent aquell assumpto económic y al ficarme al llit aquella matinata estava verament preocupat buscant *in mente* una solució satisfactoria, trigant molt rato á adormirme.

Serian las sis del matí quan un grós soroll en lo pis de sobre 'l méu vá despertarme esverat. Oberts los ulls ¡quina sorpresa més gran la méua, al veure mon quarto plé de llum! Endormiscat encara, vareig creure que havian encés al menos sis ó vuyt llántias sistema Quinquet... ¡Cá! Era que la claror del sol entrava per las finestras....

Aquesta equivocació ma féu reflexionar sériament. Sense aquet incident hauria dormit unas sis horas més, mentres 'l sol seguía son curs, y, per lo tant, hauria viscut sis horas més ab llum artificial. Y com aquet nou medi de fer llum es molt més car que 'l seu antecessor, ma afició á la economia m' ha impulsat á posar en execució lo poch que sé d' aritmética, pera formar alguns càlculs d' aqueixa classe.

Suposo que hi han á Paris cent mil familias que unas ab altrás consumeixen cada una durant la vetlla ó la nit, mitja lliura d' espelmas per hora.

Feta aqueixa suposició, conto unas set horas per día durant las quals encare són al llit per més que fassi sol; perquè 'ls sis mesos del any 'l sol surt entre las sis y las vuyt del dematí; y en las 24 horas del día ens fém llum aprop de set ab espelmas.

Deduccions: Els sis mesos, desde 'l 20 de Mars fins al 20 de Septembre, me donan un resultat de 183 nits. Multiplico aquet número per 7 pera trovar lo número d' horas que consumim espelmas y 'l producte ascendeix á 188,100,000 horas de comsum. Suposant, com he dit, que cada familia gasta per hora 12 lliura d' espelmas resultarán 64,050,000 lliuras de seu que 's consumeixen á Paris; que posantlas unas ab altrás al préu de 6 rals la lliura, produheixen un gasto anyal de 384,300,000 rals empleats en seu: suma inmensa que la ciutat de Paris podia estalviar si, solzament 'ls sis mesos d' estiu se servis de la llum del Sol en compte de la llum artificial.

Veusaquí, donchs, mon descobriment y proposo, en bé de la economia pública, que 'l Govern orde ni lo següent:

1er. Imposar una multa de 100 rals sobre cada finestra que tingui 'ls porticóns tancats privant aixís qu' entri 'l sol á las habitacions aixís que surt.

2^{on}. Posar guardia en tots 'ls establiments de cersers y fabricants d' espelmas á fi de no permetre que venguin á cada familia més d' una lliura de ciris ó de espelmas per setmana.

3er y últim. Manar repicar totas las campanas de las iglesias á la eixida del sol; y, si aixó no fós suficient, fer disparar una canonada á cada cap de carré perquè 'ls mandrosos obrissin 'ls ulls sobrs 'ls seus verdaders interessos.

L' estalvi de 384.300,000 rals, que 's gastan en cera ó seu no es la única ventatja que ofereix mon projecte; puig ja s' haurá notat que mon calcul sols abarca la meytat del any; y que també 's pot economisar molt durant 'ls sis mesos d' hivern, ab tot y sent los días més curts. Á n' aixó anyadiré que la gran cantitat de cera y seu qual consum s' estolviaria á l' estiu, faria que aquet género s' abaratés al hivern següent, y en lo successiu, mentres se tirés avant mon projecte.

Encara que mon descobriment siga de tantíssima utilitat, no demano cap pensió, ni recompensa, ni privilegi: tant sols exigeixo l' honor que de dret me correspón per mon projecte eminentement económic basat en lo que ningú sabia, antes de jo experimentarho; aixó es: *que el Sol ens illumina desde 'l mateix instant que surt.*»

*
**

Aplicat aquet descobriment aquí á Barcelona per estalvi de gas, no haurian arribat á gastar, ni 'ls Mansanas, ni 'ls Lebons, tantas... tantas pretensions.

PEPET DEL CARRIL.

Pinzellada

Lo que á l' hom, si reflexiona
l' arrastra y domina, es;
joch, rencor, presó y la dona.

R. G. REDEMBACH.

LO PITJOR LLADRE

No 'm refereixo pas al qu' es *mossega*
d' objectes materials per las garrofas,
es un lladre vulgar del qual te mofas
quant lo veus boy lligat, que está de pega.
¡A un lladre ben distint, moch eixa brega!
Es al pedant llanut, lladre de estrofas
que quan de son cervell n' ha fet pallofas,
versos que no son seus, firma y masega.
¡Estupit criminal! que en sa impotencia
de fer versos ben fets, los ja fets roba
perque té presumpció fins al deliri;
sa *chàchara* infernal mereix clemencia
¡mes, ferse *autor* d' alló que escrit ja troba!...
¡Quants menos criminals n' hi ha á presiri!...

QUIMET DE LAS COPLAS.

LAS CARAMELLAS

I

—Bueno, noys, no 'ns ensopim, qu' es tart: apa, tú, agafa la cistella; tu, cap aquí; té la guitarra... vosaltres, à veure si us recordaréu de las coplas... sobre tot de la meva, que tenim de cantar á la xicoteta... no 'm feu fer un mal paper... ¡Ah!... y després aquella que fá alusió al clero, que 'ns sembla que 'ns valdrá una ovació...

—Mientras no sigui un fart de garrotadas.

—¡Fuig homel are ja no pegan 'ls del garrot, están en vaga...

—Bé; ¿ahont tenim d' anar primer de tot?

—Ja ho sabs, á casa 'l sastre.

—¡Ep, tu! jo, ja 't vaig dir que á cal sastre no venia... l' hi dech dos vestits y no estich per bromas.

—No siguis llonsa, home; ¿qué 't pensas que surtirá al balcó? Si molt convé ni *sisquiera* 'ns escoltará... es casat de nou y are á las nits té altre feyna.

—¡Apa!... que 's fa tart y vol ploure...

—Avant tothom, y mentrestant, anar fent memoria per no oblidarse de las coplas...

II

La comitiva després d' haver cantat á casa alguns dels seus amichs, arribá, casi ja plena d' ous la cistella, y ab pesants y apetitosos talls de vianda y demés, á casa la xicoteta del cap de colla de la copla, y allí, ab lo conjunt y acert propis de un *coro* de caramellas, entonaren la cansó que 'l xicot dedicava á la seva fulana... la que 'ns abstenim de reproduhir per atenció al seu cantor.

Lo promés estava impacient mirant al balcó y fent orelles per procurar sentir si algú baixava la escala per entregarli *algo* de part de la seva sócia... De prompte, 's vegè llum a través dels vidres del balcó y desseguit aparegué en ell, la simpática xicoteta exclamant:

—¡Gracias, Fidel ab la companyia!... espereuvos una mica que are baixan...

Efectivament; s' obrí la porta de la escala y 'l germá de la pubilla sortí conduhint un hermós anyell que va comprar com á saldo á un pastor que havia vingut de fora.

Després dels indispensables cumpliments en aquets cassos, la copla va tirar per un altre camí, en direcció á cal Pinxo-Seba, un xicot qu' era de lo més distingit qu' ells conexian... l' autor, per més senyas, de la copla alusiva al clero. Allá la colla va cantar per primera vegada la referida copla que comensa aixis... en fi, no la copiém perquè no 'ns passés lo que á n' ells que, després de haver cantat la primera part, ahont se posavan de manifest 'ls pecats d' un capellá y una monja, la má de la Providencia... d' ch, de la Policia que, sempre vetlla... quant té de dormir y vice-versa, comensa á aixecar

'ls gayatos y atacá al grupo que tant tranquil cantava.

¡Pim! ¡Pam! dos cops de basió y alló vá semblar Troya, que diu aquell.

L' un corrent per aquí ab la guitarra... l' altre ab un cistell plé de bons talls... l' altre sense res... 'l be tot sol... pero 'l més apurat vá ser 'l que duya 'ls ous... per pó de que se l' hi trenquessin vá agafar la cistella ahont 'ls portava y 's posá á correr arrossegant la canya... pero com no podia anar tant depressa com els altres, vá ser fácil per un policia l' atraparlo y estirarli la canya.

Ab la sacudida 'l xicot 's vá espantar y veyentse com qui diu ab el gayato á sobre, llensá 'ls ous y 's posá á correr detrás dels seus companys, com un mal esperit.

Després d' un tip de corre, y quant ja no podian dir faba, anaren moderant la seva velocitat, y per últim, rendits del tot 's sentaren hont milló 'ls hi vá semblar, y allí leren recompte de lo que 'ls hi vá restar, després de aquella fugida á la desbandada.

Tots havian perdut una cosa ó altra, 'l be tampoch havia tornat ab ells; n' hi havia per desesperarse; un vá perdre dugas llangonissas; un altre un conill, un altre un pá de nou lliuras... pero quan la desesperació arribá al extrém, á lo indescriptible, fou, quant lo de la cistella 'ls digué que havia perdut 'ls ous.

BALTASAR FARCOSA.

Bibliografia

Figuran en la taula de nostra Redacció, las següents obras que derrerament hem rebut;

Lladres, quadro dramátich en prosa original de Ignasi Iglesias estrenat ab aplauso en lo Principal la nit del 18 Octubre 1899,

En Pau de la Gralla ó la festa major de la vila, saynete en un acte y en prosa de costums populars tarragoninas, original de Ramon Ramon y Vidales, estrenat ab gran exit en la teatro de Novetats, la nit del 16 Deseembre passat.

El consultor del Cerrajero, per M. Escoté, llibret que expressa ab gran claritat un sens fi de datos de gran interés pera tots quants se dedican al ram de construccions, resultant sumament apropiat son titol.

Remercién á sos autors la deferencia que han tingut ab nosaltres.

ESQUITX

Per contemplá grans batallas
no cal anar á Pekin;
ab la sogra y dos cunyadas
cada dia á casa 'n tinch.

R. HOMEDES.

Vais, ve hi ha res com el goig de la família. Donava guet veure al sevyó Bemat tornant el goig a la família. Donava guet veure esquena, per evitar las rabequierías deis quatre serafins que no volían portarlos per falta de confituras.

La noya gran d' en Climent porta ab goig á mossen Gánguil un ciri pel mitament.

—Apa *Caimiú*: no rondinis y camina ab un xich de brillo, qué no mes ne faltan visitarne dotze per estar llestos

L' afició que alguns devots tenen á las altiras estacions, acaban casi sempre ab l' ajuda del carretó

TEATROS

PRINCIPAL

La despedida de la Companyia-Palencia dissapte passat sigué tant carinyosa, com profitosa per D.ª Maria Tubau (que celebraba aquella nit la funció de son benefici), apesar de la mala nit que feya.

Iguals demostracions de simpatia y admiració que en altres temporadas rebé dita eminent actriu participantne en bona part sa notable *troupe*.

Al desitjar á la Sra. Tubau, Palencia y Companyia una bona sort fins á revéurela, los agrahirem que sa ausencia siga curta y, per consegüent, son retorn rápit.

Apropósit: ¿Perqué no hi hagué funció tarde y nit lo diumenje de Rams, ja que segons tenim entés la funció de despido no havia de ser lo dissapte sino l'endemá? ¿Es cert que la Junta del Hospital tingué escrúpol (!!) de fer fer comedia en dita diada pera santificar més tal festa?... ¡Santa hipocressia! ¡Beneyta carrinelonera que causá á la Empresa lo perjudici de dos *calderadas* seguras!

Veusaquí la manera certa de com qualsevol Empresa de teatros protegida per la Junta del Hospital, pot *anarse 'n al Cel* en cós y ánima.

Se diu que tornarà á obrirse aquest teatro lo próxim dissapte de gloria ab una notable companyia de ópera italiana, baix la direcció del reputat mestre Sr. Goula (fill), formant part del *elenco* contractat entre varis artistas coneguts, alguns que gosán de reputació en Italia.

Celebrariám se confirmés la noticia.

LICEO

Pera lo primer dia de Pasqua está fixada la inauguració de la temporada de primavera en que la companyia REITER-PASTA, deu donar una série de 30 funcions.

Lo repertori que posseheix la companyia, á la vegada que important es sumament extens y en ell hi figuran obras de Sardou, Dumas (fill), Pailleron, Scribe, Ohnet, Pinero, Goldoni, Erkmann, Sudermann y altres notables escriptors francesos é italians.

La reputació que gosa en Italia la Sra. Reiter y los bons recorts que de son talent conservan sos *amateurs* (puig ja es coneguda de nosaltres, per haber actuat ab gran aplauso varias temporadas y en distints teatros) fa que sigui esperada ab verdadera ansietat sa vinguda.

La obra de inauguració, será la de Sardou *Mme Sans Gène*, coneguda en espanyol per *La corte de Napoleon* en que segons noticias la Sra. Reiter hi ha conseguit grans triunfos en lo desempenyo de la protagonista, que se considera con una de sas més nobles creacions.

NOVETATS

A petició de varis *sebas* modernistas, la Sra. Vitaliani doná una representació de la obra de Ibsen *Hedda Gabler*, que per las estravagancias de la protagonista, no agradá.

Igual resultat dongué á la Sra. Duse, quan 'ns la feu coneixer fá pochs mesos.

Es molta *seba* la d' aquets modernistas, que hasta lo gran imposarse y ridiculizar als artistas.

Per treurer lo mal baf que deixá la obra de Ibsen, la Sra. Vitaliani ns doná las dugas obras de Sardou, *Fedora* y *Odette*, obras que de nou li serviren pera demostrar sas rellevants qualitats artísticas, ratllant á envejable altura en lo desempenyo de las dugas protagonistas.

Dimars passat se despedí de nosaltres dita eminent artista y las probas de simpatia que rebé al final, li poden mostrar que Barcelona sab reconeixer als gras artistas y no duptém que de totas las ovacions que ha rebut en sa carrera, sens dupte colocrá en una de las mes afectuosas á la que li tributá nostre públich.

Realment 's feu acreedora á las mes vivas simpatias, puig son trevall ha sigut tan laboriós que no sabém cap altra artista, qu' haji fet tant.

En 35 funcions donadas, ha executat 27 obras diferentas, habent sigut casi totas ellas de gran importancia.

Al despedirnos donchs, de ella no li dihém adiós, sino á reveure.

Desde dissapte próxim tornarà á trevallar en aquest teatro, la companyia del Sr Borrás y reanudarà sas funcions ab lo drama sacro y d' espectáculo, de Guimerá, *Jesús de Nazareth*.

CATALUNYA (E'dorado)

Dissapte próxim s' estrenará en aquest teatro, la revista *El juticio oral*, obra de Perrin y Palacios ab música del mtre. Rubio, obra que ja había sigut anunciada en altre teatro ab beneplácit de sos autors y habent tolerat aquestos que s' anés ensejant y que la Empresa hi fés gastos de consideració, no havent *plascut* á sos autors retirar lo pe. mis, fins lo mateix dia del estreno.

Veurem quin éxit tindrà y quinas qualitats posseheix aquesta obra que ja ha donat lloch á ridiculas *canalladas*.

També pera dita nit, debutará la *troupe* de ball aéreo, que dirigeix la primera batllarina Mlle. Mary Kraus.

Dita companyia ha s gut contractada pera deu funcions y farà sa presentació ab lo ballable mimich - fantástich *El despertar de las flores*.

TIVOLI

La temporada de Primavera, donará principi dissapte próxim ab la companyia cómic-hírica castellana-valenciana del mestre Sr Valls, baix la direcció dels Srs. Talavera y Ferrando, companyia que creyém se recordará feu tant b. illanta campanya l' any passat.

En lo present any, ha sufert algunas modificacions, que no creyém la perjudiquin.

Forman part de la mateixa, las conegudas tiples Sras García (Filomena), Martí y Fora y los Srs. Angeles, Capsir, Martinez, Sanchis y Zavala.

En lo repertori nou que anuncia, hi hem vist anotadas las obras tant castellanas com valencianas que han tingut gran éxit en lo passat hivern en Valencia, per lo que es de esperar que entre nosaltres tindrán igual acullida.

GRAN-VIA

Pera lo dissapte de gloria está anunciada la reapertura ab l' estreno de la obra *Comerciantes y Toreros* ó *La Vicaria*, que transformada en sarsuela acaba de obtenir un éxit notable en lo teatro de la Sarsuela de la cort.

En dita obra, com es sabut, al final de la mateixa se reproduheix fielment lo conegut quadro del immortal Fortuny, *La Vicaria*.

També en la mateixa nit debutará un transformista italiá nomenat Giusepino Minuto, que segons noticias executa ab beneplácit del célebre Frégoli, tot son repertori, á causa de que es l' unich transformista que ab artistica propietat ha imitat son refinat trevall.

També es probable, si los ensajos ho permeten, se reproduhexí l' espectáculo *A paisés desconocidos* que tan extraordinari éxit obtingué l' any passat, y que tenim entés s' hi han fet algunas modificacions importants.

UN CÓMIC RETIRAT.

PASQUA S' AGOSTA....

Per Pasqua se reanudan
las suridas y excursi6ns,
per goig de las pollas cursis
y esbarjo de 'ls setmes6ns.

A Duran
1911

De la mona, cada un j'ells
las excelencias pregona...
Ella la vol ab molts ous,
y ell vol que sigui ben mona.

- S' ha acabat la privaci6
de la Quaresma malehida....
¡Prou dejuni Margarida!
¡Menjem carn á discreci6!

A un aficionat als toros

Mira, Pau, que no está bé
que tenint tal afició
deixis sola en un recó
de ta casa á ta mullé.
Potser tú ho fas ab bon zel,
mes creu, no sigas criatura
puig que 'l vulgo ja murmura
y 't comensa á pendre 'l pel.
De dona guapa cap Pau
ne pot tenir, perque aviat
me li apropien lo dictat
de *cornut* ó de babau.
Y tant si es vritat com no
la frase pren increment,
¡Si es un Pau!—clama la gent.
¡Y es clar! ¡si es un beneytó!
Y avuy diuhen, qu' ets aixis,
demá diuhen qu' est *aixás*;
y si es mal que 'n fassis cás,
pitjor si 'n fas cás omis.
Pau, estás predestinat
á sufrir per ton mal nom
la xacota de tothom,
¡y 't veurás molt apurat!
Jo no sé si ab fonament
ó no la gent enrahona
de tú, de la teva dona

y de l' altre... 'l delinqüent.
Mes lo cert es qu' us trasteja
de valent á tú y á n' ella,
y es fama qu' á cau d' orella
lo vulgo ta honra pateja.
Dihuen que tú ets un calsassas,
y 't senyalan ab lo dit
diuhen «Vaja, estava escrit...
Li está bé per sabatassas»
Y corren de boca en boca
historias lletjas á mils
y ets tractat per tots estils
de marit torpe y tanoca,
de burro, de carrinelló
de estúpit, y ab tó molt dú
t' acusan dient que tú
'ls hi has donat l' ocasió.
Te deixan bó per dá als gossas;
y demostrant també *a* més *b*,
que no ets un *pau*, sino que
ets un Miura dels més grossos.
Tal rum-rum fa qu' en mal hora
's venjin tos enemichs
y 't deixin los teus amichs
més brut que cap tros de estora
Ab la llengüa rajant fel
hi ha qui diu ab ironía.

Un Pau qu' en lloch d' una mona
s' emporta un solemne *mico*.

*Todo el pueblo lo sabia.
todo el pueblo, menos él.*
Altres qu' ab traydoras manyas,
ab rahó ó sense rahó,
encara 't deixan pitjó
que cap animal ab banyas.
Me temo que la Ramona,
(ta dona) se t' ha rifat
y per *pau* t' ha regalat
un *mico* en lloch d' una mon
Més tu nega 'l fet, Pauet,
y proba á tots ab prudencia
qu' ets un Pau de molta ciencia...
Tu fes lo paper de *met*.
Pren paciencia, no t' inmutis
y vevent que no fas cás
del *mico*, prompte veurás
á tota la gent fer mutis.
Y ademés, Pau, pots probar
un consell que 't donaré:
cúydat més de tá mullé
y 'ls toros... deixals estar.
Mes, si tant vols darte brasa
á imitar semblants hassanyas,
com que tú ja tens las *banyas*
pots ben fé 'ls *toros* á casa.

FRANCISCO SISA.

Campanadas

Aixó de las *huelgas* va generalisantse. Totas las *forsas vi-vas* del país, tots 'ls que viuen d' un jornal més ó menos ben guanyat, ensajan sas *forsas* per veure si s' imposan al burgés que 'ls escanya.

En aquest número poden incluis'hi desde la setmana passada 'ls *burots* de la Corunya, que cansats de guanyar divuyt duros cada mes y de espicossar lo vi, l' oli y 'l carbó que s' entra per portas, s' han declarat en *huelga*, no se sab si en demanda de més sou ó de més gangas.

També 'ls periodistas de Saragossa cansats d' ensibornar al públich per el módico interés de dugas pessetas diarias, han decidit acudir al remey suprém, deixant d' escriure en un dia dat.

Si totas las *huelgas* fossin com aquestas no sé si seria convenient felicitar-se de que las vagas 's generalissin. Per un cantó hi guanyaria lo públich que menja y per altre lo públich que llegeix.

Veyám quin dia 's declaran també en *huelga* militronxos y capellans ...; Aquell dia tiro gallina á l' olla!

✱

En una reunió que tinguera á Madrit los botiguers de la cort sobres la conveniencia de concedir ó no lo descans dominical als seus dependents, ocoregué un cas xistós.

A un dels concurrents, quan anava á votar van robarli lo rellotje, ab lo qual se demostrá que 'ls horteras madrilens no sols defraudan al públich y roban lo descans á la dependencia, sino que mutuament s' *etxuran* lo que poden.

Y aixó que 'l ditxo diu que llops ab llops no 's mossegan.

✱

Més transformacions periodísticas.

La Dinastia ha deixat de ser orgue de 'n *Pantorrillas*, passant á ensarronar al públich baix la direcció y propietat de l' Elias de Molins que ja s' havia fet amo de «*La Opinión de Cataluña*» y del «*Heraldo*» de Barcelona.

Lo curiós es qu' aquet agabellador de periódichs aprofitat lo mateix text pera uns y altres y aixis fa lo negoci, servint al públich lo mateix plat ab tres noms distints.

Lo deu Jano de 'ls romans diu que tenia dugas caras y fins ab aixó hem progressat. Ara las mentidas las diém ab tres caras distintas. — Aixó per ara.

Y dich per ara, perquè segons tinch entés, l' agabellament de diaris per l' Elias de Molins no s' aturarà aquí.

✱

¡Vaja, al fi he sortit ab la meva!

Vaig dir que un dia ó altre don Tancredo, el *comendador* taurí, aniria de bigotis per terra y la profecia s' ha cumplert. Diumenje passat, don Tancredo en la plassa de Madrit va regar ab sa *heróica* sanch la sorra del redondel.

Afortunadament, sembla que las feridas que rebé no son de gravetat y no li impedirán seguir, com fins avuy, jugant-se la vida.

Aixis donchs, no perdo la esperansa de que mon vaticini s' compleixi en totas sas parts.

Vaig profetisar qu' un dia el recullirian del redondel ab un cabasset y per algo s' comensa.

O sino al temps.

Aixó, si las autoritats continuán plegadas de brassos y sense novetat en sa importantíssima salut.

✱

Diumenje passat, havia de sortir de la iglesia de Sant Francisco la professó de 'ls armats ab lo célebre capitá Manaya al frente: al efecte, los armats,—una colecció de trinxerayres del barri—estavan en ajantse feya dias en portar lo pas ab tota correcció, á fi de fer la felicitat de las beyatas de la parroquia.

Pero com l' home proposa y Deu disposa, la professó de 'ls armats no se atreví á surtir.

Los clericals van apelar á la excusa de que 'l temps no estava segur.

Las que no estavan gens seguras eran las costellas de 'ls súbdits de 'l capitá Manaya, los quals á pesar de sos desitjos de lluhir el garbo, no tingueren més recurs qu' *armarse* .. de paciencia,

Puig á causa de la bronca
del mati, lo cel estava
molt espés, negre y cubert...
y assenyalant garrotadas!

✱

Diumenje fou lo dia de 'ls meetings.

A la mateixa hora casi, se 'n celebraren tres, qu' encara que desarrollantse independentment l' un del altre, expressavan tots lo mateix; lo sentiment de protesta del país; l' un contra 'l clericalisme, l' altre contra la explotació de las empresas del gas y lo tercer contra la explotació de la burgesia.

Pe 'ls diaris locals s' haurán enterat nostres lectors del resultat de 'ls meetings en questió y sols nos resta afegir qu' estém d' acort ab las conclusions que en ells s' acordaren y que dintre son circul d' acció, LA TOMASA també treballa en la mida de sas forsas, per abatre 'l clericalisme, ensorrar l' urch de las empresas monopolisadoras y fer que desapareixi la odiosa explotació del home per l' home.

✱

L' óptich que 's dediqui á fer ulleras pe 'ls chicos de la premsa, no s' entendrá de feyna. Dich aixó, perque 's veu que 'ls pobrets están molt malament de la vista.

En efecte; parlant de la manifestació anticlerical del diumenje, *La Publicitat* diu que hi assistiren 12,000 personas; *El Diluvio* 15,000; *La Patria* 8,000; *El Noticiero* 6,000 y *Las Noticias* 5,000.

Y advertex s que la gent que hi ha en la plassa de Toros en un dia dat, es molt fácil de fixar, sapiguent que la plassa vella te cabuda per 14 ó 15,000 espectadors. De manera que tanta diferencia en las respectivas apreciaciones suposa ó ganas de rebaixar ho en uns ó ganas de engreixar ho en altres y en qualsevol de 'ls dos cassos demostra que exigir imparcialitat als periodistas es demanar peras al óm.

En este mundo traidor,
de 'ls periodistas, n' hi ha un feix;
todo es segun el color
del paper ahont se llegeix.

✱

L' Associació de la Premsa de Madrit ha acordat la celebració d' una corrida de toros concedint un premi de 5000 pessetas al ganader que presen i lo millor animal.

La Premsa madrilenya s' ha posat, á l' altura de las circunstancias. No estém en lo país de 'ls viceversas? donchs ¿qué millor pera demostrar ho, que l' adopció d' un semblant acort?

Ara no mes falta que 'ls ganaders 's reuneixin y acordin premiar ab mil duros lo millor article de periódich.

O que 'ls toreros premihin ab vint mil rals lo millor poema lirich.

✱

Sembla qu' á Madrit s' ha descubert que la immoralitat havia obert banderi d' *enganxe* en las casas de la gent de be... en apariencia.

Certs pares de familia tan amples de mànigas con mal avingu's ab lo treball, venian al m llor postor la honradés de sas fillas ó 's donavan la gran vida obligant á que aquestas 's prostituhissin.

Lo pabelló d' una familia aparentment honrada cubria la mercancia.

Sembla qu' aqueixa horrible llaga estava sumament extesa y era ja cosa corrent entre las familias de la classe mitja

Tot está podrit en aquesta nova Dinamarca. Per la classe alta 'l convent, per la classe mitja 'l *contrabando*, per la baixa la via pública. Tres modos distints de matar pussas y una sola prostitució verdadera.

✱

Lo Sant Pare de Roma té un capital de 2.120 millon de pessetas que li dona una renda de 120 millons anuals ó sigan 10 millons mensuals, dos millons y mitj ca 'a setmana, 82 mil duros cada dia, 17 mil pessetas cada hora, 60 duros per minut ó 20 rals cada segón.

Naturalment, com qu' ab aquesta miseria no 'n té prou y sols podria menjar rosegóns y beure aygua clara, los gamarussos de tot el mon encara li envían més de cinquanta millons anuals, en concepte de *dineret de Sant Pere*.

¡Y pensar qu' entre Jesucrist y 'ls seus apostols encara no gastarian un duro diari y 's veyan obligats á fer miracles quan lo pa y 'l peix no 'ls arribava per tots!

SECCIO TELEGRAFICA

(Servey particular adelantat — pe 'l *fil especial* de LA TOMASA—qu' encare ningú may no li ha trencat)

A CAN PRÁXEDES. 30. A l' hora de 'ls compromisos ¡Etxém!... Malament, ja l' hi agafada. Avans era 'l *peroné*... Després van ser els flemóns .. ¿De qué patiré ara?... Necessito un mal que s' estiri y s' arronsi á mida dels aconteixements... Ajajá! Ja l' he trobat; aquest cop será *bronqui is* que tan aviat no es res com deixa sense esperansas de vida. Ja poden venir conflictes!... Ja tinch la salvadora bronquitis!... ¡A ver quien me tose à mí!

S' HO GASTA.

BON PASTOR. 1 A la hora de 'ls *cuchs*. La assilada Brígida Ventura ja está deixada anar. Lo senyor *Bulla* faltá á la veritat. Nosaltres no tanquem á ningú contra la voluntat de las mares. Feya sis anys que la guardavam, pero no hi havia malicia. La proba es que ja está lliure. Sobretot que no vinguin los descaamisats del Torin!! ¡No hi tornarem més... fins á l' altre.

SOR «BÚA»

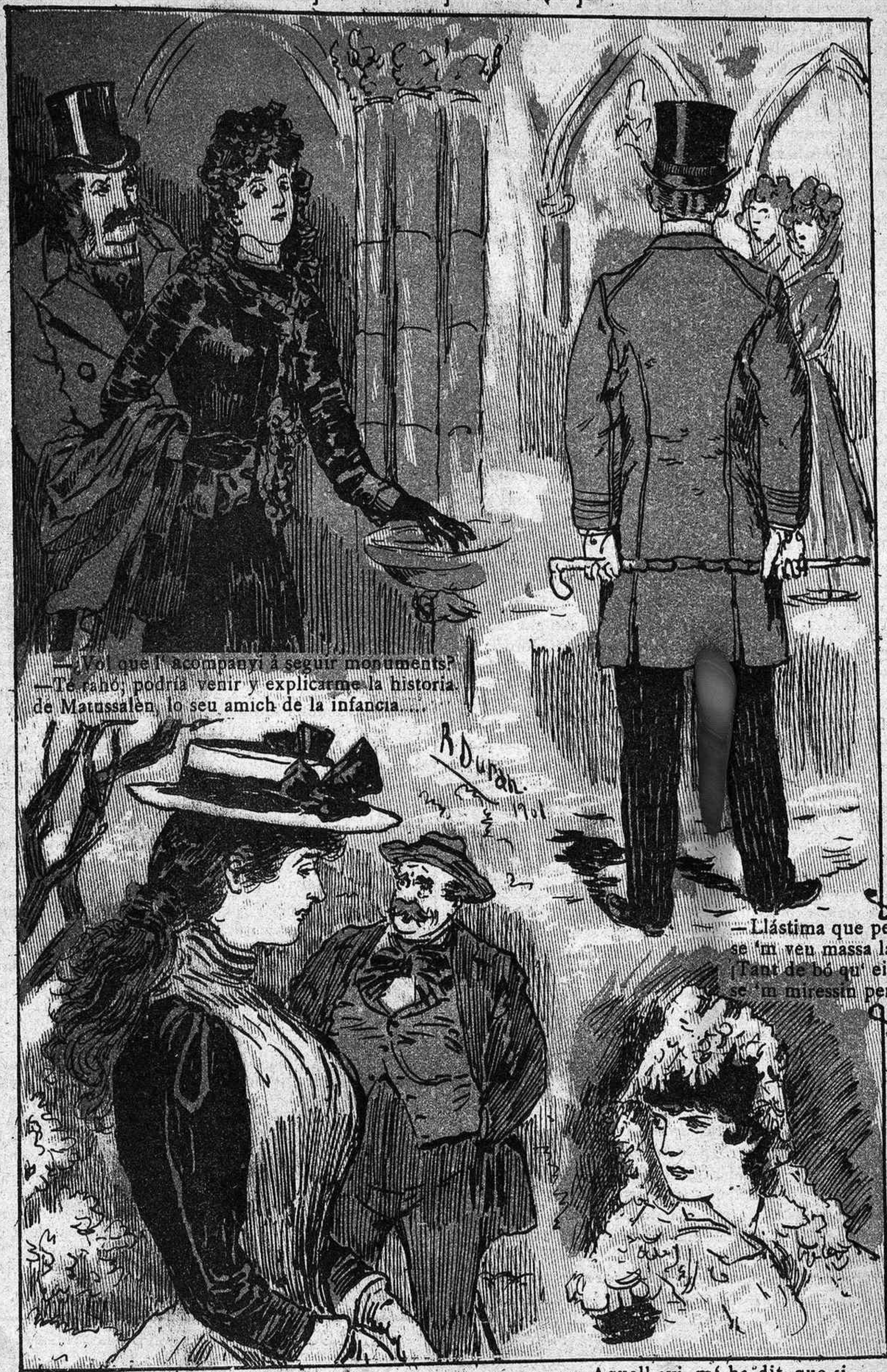
CASP. 1. A l' hora de las garrotadas. En l' instant present s' está desarrollant un espectacle interesant devant de las nostras reixas. Nosaltres 'ns banyém en aygua de rosas. *La pudó* y la *benemérita* 's dedican á cassar lliberals en obsequi nostre. Es un quadro curiós. Los lliberals fugen ¡cobarts! Los nostres angels exterminadors 's portan com uns valents y aixó que no més s' hi fan ab punys y pedras, mentres que 'ls altres van armats de sabres, mausers y garrots. En aquest moment han ferit á un vellet ¡quina alegría!... Acaba de caure un noy ab lo cap badat ¡quin heroisme! Duro y á ells! Extermineulos á tots. Demá farem reforsar las reixas.

PARE CAPGRÓS.

LITOGRAFIA BARCELONESA

6, CARRER DE SANT RAMÓN, 6

ELS VELL'S VERTS

—Vol que'l companyi a seguir monuments?
—Te canò, podria venir y explicarme la historia
de Matusalen, lo seu amich de la infancia....

—Liástima que per davant
se 'm veu massa la vellesa...
Tant de bó qu' eixas pollitas
se 'm miressin per darrera!

—Aquell vell vert me fa signos
com si 'm fés proposicions
Pobre Jan... gasta una panxa
que sembla un acordeon!

—Aquell avi, m' ha dit que si
vull casarme ab ell, 'm farà feli-
ssa. Infelis! potsé si que 's pensa
que soch un musseyo de 'ls que
recullen antiguetats!